

УДК 7.036(477)

Андрій КОРНЄВ

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ МИСТЕЦЬКИЙ ПЛЕНЕР У м. НІНБО (КИТАЙ)

Висвітлюється концепція, реалізація та результати першого в історії м. Нінбо (Китай) українського мистецького пленеру живопису та графіки. Подаються короткі характеристики художників та кураторів проекту, охарактеризовано сприйняття китайськими глядачами та професіоналами виставки «Нінбо очима українських митців».

Ключові слова: мистецький пленер, сучасні українські митці, Китай, мистецтво Харкова.

© А. КОРНЄВ, 2017

Пленерна традиція в Україні має досить давнє коріння, досліджене у біографіях окремих митців, а в останні роки підтримане в узагальнюючих публікаціях. Такою є, зокрема, публікація О. Федорука, присвячена українському пленеру від часів радянських 1960-х до сучасних 2000-х. Для теми нашої публікації не випадковим відлунням є розповідь про спільні пленери українських митців та їх колег з Академії мистецтв у Ханг Джоу (Китай). Автор наголошує на корисності подібних культурних пленерних мистецьких досвідів [4, с. 3]. У підсумку О. Федорук вказує на прикмети сучасного пленеру: «Пленери сьогодні потрібні — як були необхідні вчора. Вони уможливають художникові самотність робітні змінити на відкриту й колективну конкурсність. Вони враховують момент результативності, якою означена в підсумку пленерна виставка» [4, с. 5].

Матеріал О. Авраменко присвячений еволюції та перспективам українських пленерів на межі тисячоліть [1]. Порівнюючи форми організації пленерів у радянські та пострадянські часи, дослідниця відмічає повну організаційну зміну, пов'язану з розпадом єдиної системи: Спілка художників — будинки творчості. Відтепер їх місце посіла постать куратора та, значною мірою, приватна ініціатива. Відповідно, і місце пленеру обирається, спираючись на уподобання куратора або спонсора пленеру. Виникають групи «своїх» митців, яких возить куратор, у тому числі і на закордонні пленери [1, с. 27]. Також, як новий елемент відносин між художниками та організаторами, подається «розрахунок» за пленери створеними на них роботами. Важливо, що розуміючи утворення подібної практики через скрутні економічно-соціальні умови в Україні, О. Авраменко знаходить і позитивні моменти, а саме формування нового покоління колекціонерів та зростання цікавості до виставкової діяльності та сучасних художників [1, с. 28].

Відродження пленерного руху у перші десятиліття незалежної України також досліджує О. Чурсін, який наголошує в одній зі своїх публікацій: «Сучасний пленерний рух знаменує нову епоху — епоху відродження пленеру як живописного методу. З кінця 90-х — початку 2000-х років пленерний рух займає свою особливу нішу в українському мистецькому просторі» [6, с. 141]. На думку автора сучасні українські пленеристи продовжують дві традиції, з одного боку — це реалістичний пейзаж, з іншого — стильові пошуки, характерні для 20—30-х рр. ХХ ст. [6, с. 141]. Серед

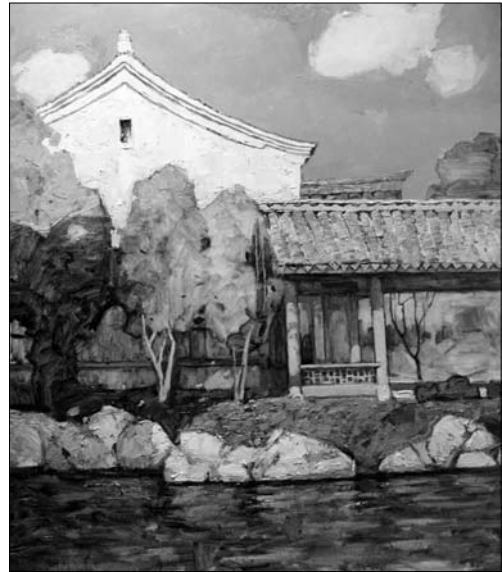
місце закордонних пленерів, популярних у вітчизняних митців, О. Чурсін називає й Китай. Підтримуючи і рекламуючи систему пленерів, автор застерігає, особливо молодих художників, від поспіху, говорить про загрозу «етюдної навали» (означення. — А. К.), тобто наспіх написаних недопрацьованих робіт низької якості, які псують смаки та недобре впливають на арт-ринок [6, с. 142—143].

На важливості пленеру наголошується в публікаціях, присвячених вихованню молодих художників [5], пленери згадують дослідники сучасного українського арт-ринку [2]. Усе це вказує на важливість та актуальність теми пленеру в сучасній практиці та теорії художніх процесів в Україні. Отже **мета** статті полягає у висвітленні результатів першого українського пленеру у м. Нінбо (Китай).

Важливим чинником міжнародних зв'язків у галузі культури за останні 20 років став потік в Україну іноземних студентів, який прибував або мілішав, та ніколи не припинявся. Так закладався потенціал неформальних, але важливих обмінів інформацією, зав'язування стосунків, і саме так відбулося знайомство китайського громадянина Чу Фенлея, який отримав гуманітарну освіту та захистив кандидатську дисертацію по культурології в Харкові у мистецтвознавця-сходознавця Світлани Рибалко, яка вже багато років не тільки теоретично вивчає художню культуру Японії та Китаю, але й має за плечима досвід масштабних кураторських проектів.

Після повернення до Китаю Чу Фенлей продовжував підтримувати зв'язки з уже рідним для нього Харковом. Заснувавши власну компанію у царині міжнародного культурного співробітництва, він багато зробив для популяризації у Китаї харківського балету. Кілька років визрівав проект пленера у «Піднебесній» молодих талановитих художників. З українського боку куратором виступила Світлана Рибалко, з китайського — Чу Фенлей.

Восени 2016 р. невеличкий «десант» українських митців опинився у м. Нінбо ближче до півдня Китаю. Місце було обране не випадково, адже згідно з кураторською концепцією передбачалося не поверхова фіксація баченого, а знайомство з китайською культурою зі середини. У зазначеному сенсі Нінбо та його околиці уславлені знаковими історичними та культурними об'єктами — від монастиря, з якого розпочав свою «ходу» Китаєм чань-буддизм (дзен)

Калайчі Вікторія. Альтанка в бібліотеці Тянь. 60 x 70. Полотно, олія

Калайчі Вікторія. Натюрморт с Чон Янг. 60 x 60. Полотно, олія

і до пенатів Чан-Кайші, відомого державного діяча, постаті світового рівня першої пол. XX століття. Саме з Нінбо чайна церемонія була запозичена японськими ченцями, сюди вони приїздили тривалий час до дзенських наставників, саме тут проводиться щорічна зустріч майстрів чаювання трьох шкіл — китайської, японської і корейської. Вистачає у регіоні й старовинних храмів, містечок, що ведуть родовід і зберігають будівлі від XVI ст., музейних артефактів, природних парків.

Одразу було визначено, що на пленер запрошуються молоді талановиті випускники Харківської держав-

Саражін Деніс. Аюван. 60 x 60. Полотно, олія

Роговий Артем. Сріблястий день. Бібліотека Тянь І. 60 x 70. Полотно, олія

Саражін Деніс. Чайні інструменти. 60 x 60. Полотно, олія

Роговий Артем. Дерево Чон Янг. 60 x 60. Полотно, олія

ної академії дизайну і мистецтв. Куратори зупинилися на кандидатурах Артема Толстухіна, Артема Рогового, Деніса Саражина та Вікторії Калайчі. У кожного з них різний досвід та не одна виставка за плечима, мандри, пленери, пошуки власного стилю. Також відмітимо, що, Артем Толстухін фактично є представником й кримської художньої школи.

Ще в студентські роки усі учасники пленеру увійшли до творчого об'єднання «ДеГраЖ». Артем Толстухін, один із засновників, пояснює назву як абревіатуру «декоративізм, графіка та живопис». Згідно з концепцією, учасники групи творчо поєднували принципи і технічні прийоми графіки і живопису, досягаючи певних декоративних ефектів.

Деніс Саражін у ті ж студентські роки став переможцем конкурсу і був нагороджений І-ю премією від Національної академії мистецтв України за досягнення в живопису. Після завершення навчання Деніс продовжує удосконалювати свої мистецькі здібності, маючи значні успіхи та визнання, в тому числі за кордоном.

Вікторія Калайчі, чудовий натюрмортист, тонко і лірично відчуває й пейзаж, що позначається на її пленерних роботах, які завжди викликають інтерес та схвальні відгуки.

У «широкоформатних» натюрмортах Артема Рогового прослідковується добре знайомство з роботами старих майстрів, що природно, адже разом з

Артемом Толстухінім він навчався саме на спеціалізації «реставрація». Спираючись на класичні зразки голландських майстрів пензля, художник створює «світ» українського натюрморту. Національна, а також патріотична тематика відчувається й у портретах А. Рогового.

Отже колектив підібрався професійний, злагоджений, однак Китай виявився «твердим горішком». Справа в тому, що до цього моменту всі художники мали справу з пленерами в Україні та на теренах Європи, а Далекий Схід виявився зовсім іншою «планетою». Перейти через цей бар'єр «іншого» вдалося завдяки яскравим розповідям та професійним поясненням кураторів проекту, чиє захоплення культурою і мистецтвом Далекого Сходу зіграло неабияку роль не тільки в процесі підготовки, а й у ході пленеру. Організаційні питання вирішували Чу Фенлей та його дружина Ян Лі, викладач місцевого університету, що стала справжнім «провідником» цієї маленької експедиції.

Дійсно, в умовах Китаю пленер перетворюється на експедицію, кожен день якої може принести нові краєвиди, знання, «сюрпризи». Стислий насичений графік пленеру увібрав у себе гірські буддистські монастирі, чайну церемонію, кам'яні споруди доби Мін у старовинному місті, де немов зупинився плин часу, гомінливі вулиці Нінбо наповнені постійними звуками великого будівництва, щовечірній обмін думками та враженнями і, звісно, напружену творчу роботу. Результатом стали 46 живописних і графічних робіт, представлених на виставці «Нінбо очима українських митців» за підтримкою місцевого Музею мистецтв, газети «Мистецтво», центру культури і мистецтв «Шовковий шлях», компанії з культурних зв'язків «Вітри з Русі».

Звісно, була й урочиста церемонія відкриття, офіційні промови, документальні кадри з пленеру та зроблений «наживо» буклет виставки [3]. Але найцікавіше було споглядання за реакцією нінбоських глядачів. З якою увагою молоді й літні придивлялися до полотен українських художників, і ті ж фото робилися явно з професійною зацікавленістю.

Якоюсь мірою тут є відгомін постійної уваги до художників-«європейців» з боку місцевого населення. Так вже на виставці одна з китайських глядачок підійшла до Артема Рогового і запитала: чому на представлених пейзажах майже немає людей, адже

Толстухін Артем. З серії «Китайський альбом». Папір, туш

Толстухін Артем. З серії «Китайський альбом». Папір, туш

у Китаї їх так багато. На що митець відповів: «Звісно, люди були, і чимало, але вони всі стояли за нашими спинами і дивилися, як ми працюємо, так що перед нами нікого не було». У цій напівжартівливій відповіді є велика доля правди.

Серед відвідувачів виставки помітно виділявся гурт молодих людей в неформальному одязі, характерному для творчих особистостей. Вони довго і жваво обговорювали живописні роботи. Як виявилось, то були студенти місцевого художнього освітнього закладу.

У свою чергу окрему увагу китайських поціновувачів мистецтва привернула виконана Артемом Толстухінім під час пленеру графічна серія «З китайського альбому». Переконали, близькі за технікою (папір, туш) до місцевих національних традицій, і в той же час, глибоко авторські роботи були відзначені й пересічними глядачами і присутніми фахівцями.

Узагальнюючи результати першого пленеру, відзначимо, що суттєві відмінності в природі, архітектурі, кольорах та засоби інтерпретації новітніх вражень харківськими митцями утворюють цікавий візуальний ряд не лише з точки зору художніх якостей, а й як матеріал для аналізу особливостей художніх систем Сходу і Заходу, засобів художньої рецепції іншої культури, мистецького діалогу. Останнє, на наш погляд, є перспективним напрямом у розвитку подібних досліджень.

1. Авраменко О. Традиції, еволюція, перспективи феномену художніх пленерів в Україні / О. Авраменко // МІСТ: Мистецтво, історія, сучасність, теорія. — 2010. — Вип. 7. — С. 25—28.
2. Гай К. Арт-ринок України кінця ХХ — початку ХХІ ст.: джерела дослідження / К. Гай // Народознавчі зошити. — 2012. — № 6. — С. 1195—1200.
3. Нінбо очима українських митців. Буклет виставки. — Нінбо : Художній музей Нінбо, 2015. — 8 с.
4. Федорук О.К. Пленери як мистецький дискурс / О.К. Федорук // Образотворче мистецтво. — 2010. — № 2/3. — С. 2—5.
5. Черватюк В. Методичні рекомендації з пленерного живопису для молодих художників / В. Черватюк // Українська академія мистецтва. — 2013. — Вип. 21. — С. 44—51.

6. Чурсін О.В. Сучасні мистецькі пленери: особливості та тенденції розвитку / О.В. Чурсін // Вісник ХДАДМ. — 2013. — № 2. — С. 141—144.

Andrii Korniev

FIRST UKRAINIAN ART PLEINAIR PAINTING IN NINGBO CITY (CHINA)

The article deals with the concept, realization, and results of the first in the history of Ningbo city (China) Ukrainian art plein air painting and drawing. Brief characteristics of artists and curators of the project are given; the author describes the Chinese audience and professionals' perception of the «Ningbo ochyma ukrainskykh myttsiv» exhibition.

Keywords: art plein air painting, contemporary Ukrainian artists, China, art of Kharkiv.

Андрій Корнев

ПЕРВЫЙ УКРАИНСКИЙ ХУДОЖЕСТВЕННЫЙ ПЛЕНЭР В г. НИНБО (КИТАЙ)

В статье освещаются концепция, реализация и результаты первого в истории г. Нинбо (Китай) украинского творческого пленера живописи и графики. Подаются творческие характеристики художников и кураторов проекта, охарактеризовано восприятие китайскими зрителями и профессионалами выставки «Нинбо очима українських митців».

Ключевые слова: художественный пленэр, современные украинские художники, Китай, искусство Харькова.